

Zanglijsters en Veldslakken (*Cepaea nemoralis*)

Joh. J. Frieswijk

Tekeningen van de schrijver

In 'Het Vogeljaar' van april van dit jaar trof ik, onder de veelbelovende titel 'Zanglijsters en landslakken', een artikel aan over het gebruik van aambeelden door Zanglijsters bij het slachten van *Cepaea nemoralis*, in het Nederlands wel Veldslak genoemd. Over dit onderwerp, waarmee ik mij jaren geleden vrij intensief bezighield, heb ik destijds het één en ander gepubliceerd. In 1967 verschenen in 'Het Vogeljaar' twee stukjes van mijn hand, die met dit onderwerp samenhangen. Het ene ging over het gebruik van gereedschap in de vogelwereld, het andere over Merels als consumenten van huisjesslakken. Beide zijn door Pierre Mannaert, de schrijver van het bedoelde artikel, opgenomen in zijn literatuurlijstje.

Mijn artikeltjes in 'Het Vogeljaar' waren eenvoudig van opzet en bedoeld voor algemeen belangstellende vogelaars, zodat ik zweeg over technische zaken zoals de natuurlijke selectie, die Zanglijsters bij het uitvoeren van hun 'bedrijf' zouden kunnen bewerkstelligen. Elders ('De Levende Natuur', 1962 & 1963) had ik al de nodige aandacht aan deze kant van de zaak besteed. Achteraf spijt het mij dat ik in 1967 deze artikelen niet als literatuur vermeldde, want dan had Pierre Mannaert over begrijpelijke informatie kunnen beschikken, waaraan het hem nu kennelijk ontbrak. Wat is namelijk het geval?

De door de schrijver bij de aambeelden van Zanglijsters verzamelde 1755 *Cepaea*-resten, door hem keurig volgens kleur en bandering ingedeeld, getuigen wel van de eetlust van de in zijn gebied actieve Zanglijsters, maar niet van een door deze vogels uitgeoefende selectiedruk! Van toetsing aan de theorie van Cain & Sheppard (de samenstelling van een

Cepaea-populatie wordt, tegen een bepaalde achtergrond, bewerkstelligd door oogjagers, zoals de Zanglijster) is volgens mij in het geheel geen sprake!

Om dergelijke zeer moeilijk aantoonbare verbanden te onderzoeken moet men de samenstelling van de verzameling slachtoffers vergelijken met de samenstelling van de populatie waaruit zij afkomstig zijn.

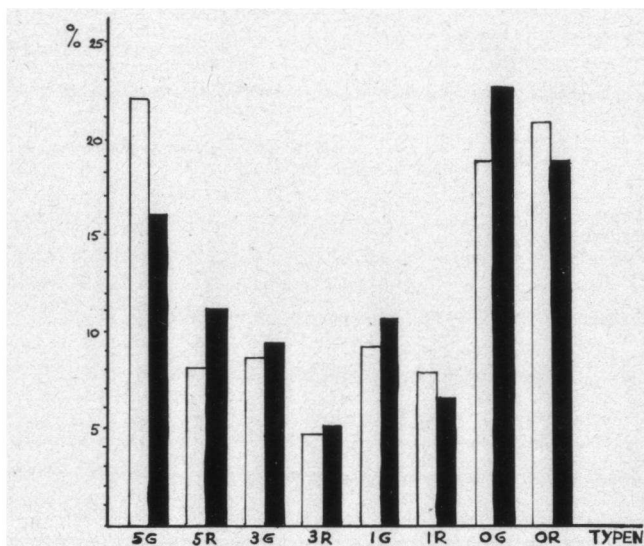
Het onderzoek dat ik in 1961 uitvoerde in het Amsterdamse Bos leverde geen enkel argument op voor beïnvloeding van de *Cepaea*-populatie-samenstelling door de Zanglijsters waarvan ik de aambeelden in de gaten hield. Ze vingen huisjesslakken en maakten daarbij verschillende typen (kleur en bandering) buit, ongeveer in de verhouding waarin deze in hun jachtgebied (een brandnetelwildernis) voorkwamen.

In de maanden juli en augustus werden door mij 242 prooi-resten geanalyseerd en 622 slakken levend gevangen.

Typenverdeling van *Cepaea nemoralis* op de Heuvel in het Amsterdamse Bos (1961):

□ populatie,
■ prooi-resten bij de aambeelden.

5G 5-bandig geel
5R 5-bandig roze
3G 3-bandig geel
3R 3-bandig roze
1G 1-bandig geel
1R 1-bandig roze
0G effen geel
0R effen roze

		5-bandig		3-bandig		1-bandig		ongebandeerd		Totaal aantal
		geel	roze	geel	roze	geel	roze	geel	roze	
Populatie	1961	22,0	8,2	8,5	4,7	9,2	7,9	18,8	20,7	622
Aambeelden	1961	16,1	11,2	9,5	5,0	10,7	6,6	22,3	18,6	242

Tabel. Aantalsverhoudingen, in procenten, der verschillende typen van *Cepaea nemoralis* in de populatie en bij de 'aambeelden' op de Heuvel in het Amsterdamse Bos.

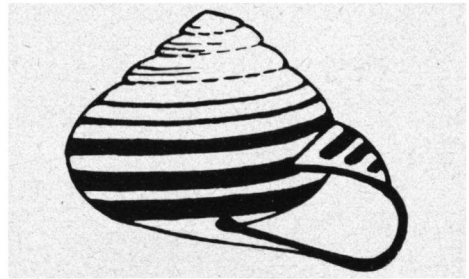
De resultaten van dit onderzoek zijn weergegeven in bijgaande tabel.

Het percentage geel in de populatie bedroeg 58,5; dat bij de aambeelden 58,6. Het percentage slakken met een schelp met één of meer banden bedroeg in de populatie 60,5; bij de slachtoffers 59,1. Deze verschillen zijn te klein om aan iets anders dan toevalligheden te denken. Geen argumenten voor selectie dus.

In bijgaande grafiek zijn de zelfde resultaten weergegeven in de vorm van een staafdiagram.

Uit de door Pierre Mannaert verstrekte gegevens valt beslist niet op te maken dat de situatie bij Aalst wezenlijk anders was.

■ Joh. J. Frieswijk, Gerard Terborgstraat 51 III., 1071 TL Amsterdam.

Een schelp van () met vijf banden.

LITTERATUUR:

- Frieswijk, Joh.J. (1962): *Cepaea*'s en Zanglijsters. De Levende Natuur 65 : 173-176.
 Frieswijk, Joh.J. (1963): Van aambeelden en smidsen. De Levende Natuur 66 : 21-23.
 Frieswijk, Joh.J. (1963): Zanglijsters, Merels en *Cepaea*'s. De Levende Natuur 66 : 120.
 Mannaert, Pierre (1981): Zanglijsters en landslakken. Het Vogeljaar 29(2) : 64-67.